

ÄLGÅ- BYGDEN

MEDLEMSBLAD FÖR ÄLGÅ HEMBYGDSFÖRENING

Nr 1 2019 Årg 40

Torpet Ängebråten Valnäs

På 1770-talet kom en familj Andersson från Larserud i Stretsbol och bosatte sig på Ängebråten. Efter tre generationer finner vi familjen Gustav Anderson f 1789 och gift med Katarina Andersdotter f 1794. Deras son Anders f 1813 i Svanskog blev med sin familj nästa generation på torpet. Sista ägare i denna släkt blev Kajsa Andersdotter gift Persson f 1813. Hon sålde stället år 1911 till familjen Fredrik och Emma Björk från Sigfridstorp. Sista ägare i den familjen blev Stig Björk som sålde till nuvarande ägarna Ingelise och Mogens Pedersen från Norge.

Sommarnummer

Hänt sen sist

Som avslutning på förra "Hänt sen sist" gick vi och väntade på julbasaren i slutet av november. Hantverksgruppens damer arrangerade den traditionella basaren i den pyntade hembygdsgården. Bröd- och hantverksförsäljning och lotterier lockade till köp. God tomtegröt med skinksmörgås samt kaffe med kaka erbjöds i serveringen. Tomteluvsklädda "servitriser" spred trivsel. Nöjda damer summerade med att se framemot nästa arrangemang - påskbasaren.

Den 6 februari kom representanter från Turistbyrån och Arvika kommun på besök. Positivt för båda parter. Den 20 februari inbjöds till träff om föreningssamverkan i Älgå. Ett 10-tal kom och representerade såväl jakt, fiske, idrott som kyrkan. Under fria former diskuterades med utgångspunkt från programmet i verksamhetsplanen. Många idéer väcktes, arbetsgrupper bildades och i skrivande stund har beslut tagits om valborgsmässofirande.

Sista helgen på sportlovet serverades grillad korv, varm choklad, våfflor. Ingen direkt invasion av gäster men de som kom trivdes och uppskattade arrangemanget.

I mars hade föreningen årsmöte. Sten-Rune Olsson invigde den nya ordförandeklubban i form av en spikhammare. Föreningen har haft ett mycket bra år med många aktiva medlemmar och välbesökta arrangemang. En gedigen verksamhetsberättelse presenterades och verksamhetsplanen visade föreningens intentioner för 2019. Kassören redogjorde för det ekonomiska resultatet, som visade ett överskott och presenterade budget för 2019 och 2020, där båda åren beräknas ge plusresultat. Under öppet forum passade nyvalde ordförande Sam Wernius på att berätta om att styrelsen utnämnt Ingrid Aronsson till hedersmedlem, att förenings-samverkan mellan föreningar i Älgå startat och inte att för-glömma att föreningen fick erkännande från Arvika kommun genom att få motta Arvika

kommunpris 2018. Nya styrelsen framgår av sista sidan i tidningen.

Trevlig påskbasar anordnade hantverksgruppens damer precis som tidigare år. Populärast var det hembakade brödet och serveringens äggsmörgåsar. Barnen roade sig med kvastflygningen. Nytt för i år var ÅSK:s äggpromenad – uppskattat inslag

Äntligen blev tanke handling. Föreningen har i många år pratat om att fira valborg vid hembygdsgården. Nu blev det av och vilken lyckad tillställning det blev. Folk strömmade till, Gladioluskören sjöng vårsånger, Anna Fredricksson höll med inlevelse vårtal. Brasan antändes under ansvar av Kenneth och Lennart. Sportklubben hade korvförsäljning och köket serverade vårmörgås. Barnen samlades runt Sam och gjorde ”det stora våriskriket”. Arrangemanget har kommit för att stanna.

Kyrkohistorik i Älgå – en forskningsanmälan

Som släkt- och hembygdsforskare ligger kyrkohistoriken inte långt borta. För några år sedan beslöt jag mig för att göra ett försök att utforska Älgå kyrkas historia. Efter en tid av funderingar och många själsliga vändor kom jag till insikten om att detta var ett stort och mycket krävande arbete. Men jag var mycket intresserad och nyfiken vad som har funnits bakåt i tiden. Jag gav därför inte upp min tanke på att förverkliga min efterforskningside. Jag skulle försöka finna en forskarkompis, som hade ett intresse i samma riktning som jag. Men var? Jag började fråga ett antal personer inom hembygdsföreningen, men intresset för denna sorts uppdrag låg inte inom deras intressesfär. Men det nästan omöjliga uppenbarade sig under fjolåret. Vid en inventering i muséet råkade jag nämna mitt intresse av att forska i socknens kyrkohistoria. Då fick jag se eld flamma till i Lisbeth Augustssons ögon. ”Det har jag också tänkt på”, sa hon. Nu hade jag funnit en kompis, som verkade vara heltänd på denna uppgift. Under den förlupna hösten har vi haft ett antal forskningsträffar som resulterat i att vi gjort en disposition för det fortsatta arbetet. Vi har också sökt med ljus och lykta efter det relativt sett, inte allt för lätt tillgängliga källmaterialet. Det finns dock en del källmaterial, framför allt det, som bygdeforskaren Arvid Ernvik presterade, som berör Älgå med omnejd. Vi har även tagit del av andra forskares arbeten, av dem kan nämnas Karlbergs, Brodins, Hammarins m fl. Vi har även studerat speciallitteratur inom vissa ämnesområden. Vårt arbete handlar i huvudsak om studier av befintligt källmaterial samt utvärdering och analysering av detta. Eftersom de etablerade forskarna kommit fram till olika slutsatser, blev det för oss att väga samman uppfattningarna och ibland också fått redovisa våra egna. Det vi så småningom kommer att presentera är våra egna teorier och slutsatser kring Älgå kyrkas mångåriga historia. Fel eller rätt, det får vi aldrig säkert veta. Lisbeth Augustsson och jag har haft som målsättning att på ett relativt enkelt sätt beskriva kyrkans historik efter de förutsättningar som stått oss till buds.

Karl Gustaf Lindgren

Väre, pocka, sterte, sveddra – Vad betyder orden?

Dialektala ord och uttryck i all ära. Roligt att använda och framförallt bevara. Men vad betyder orden? Förstår andra vad vi säger? Elly Skoog, Ingrid Aronsson, Kenneth Myhrberg har gett oss ett axplock av ord från deras vokabulär. Testa Dig själv! Blir det full pott?

anture sä	klaga	tjapp	kvick, duktig
glingt, slept	halkigt	ve dä löte	vid den tidpunkten
sveddra	nervös	jä ä inte karte å hôge	jag minns inte
ho ä så flepet i truten	hon är kvick i munnen	stömse sä te	råkade inträffa
i åävla	i obygdén	bôl	högfärdig, fin
stönet	envis	snött	knappt
stött	ständigt	hörk	rask, kry
väre pocka	vara tvungen	flôg	värk
môrke	arbeta lite smått	skrôtt	kropp
fåfängt	omöjligt	tröke	vänta
jäkschler	kindtänder	skran	mager
i skôppa, i fange	i knät	sterte	gå dåligt
töckte	uppfostra	schasvallet	bortskämd (unge)
fâl	spår	trinn	rund
masserygg	buren på ryggen	atterkäck	överrak i ryggen
ävvelangt	avlångt	stässe för djura -städa och stänga för kvällen	
snarte in brannera	raka ihop så att allt brinner upp då man eldar		
en kustrabas	en (våldig) person	bär tå skrea	gå för långt
sjonge för dôr	komma till stängd dörr – besöka någon som inte är hemma		
vårhäsa	vårvind, vårluft	stôtt i lortlöpen	kort i rocken
pannbôtere	slita i värmen	helvar	omtänksam, försiktig
skohall	lite snett	balse	pulsa (vada) i snö
agge	ro baklänges	svervle	ro drag
febble	fumla	knôvlet	fumligt
näggom	aldrig	sedere	avstå
happe	backa med häst	bakommen	bakugnen
bålmä	bredvid	bäne	bryta
lickerst	bäst	väre hôspen	den som bestämmer
dä kvetter	det gör detsamma	jota	dyft
sômme	en del	dômsas(es)	deras
ittnô	inte ett dugg	aftevål	kvällsmål
havvernek	kärve, nek	rabben	kanten på åkern
hôsker	kommer ihåg	hâl	skuldra
klabbedask	stryk	muge	6 necker på en muge
snes	tex 12 necker på en snes (stör)		

Skrömta ränner i bare hôselesta i sôfala sônnom skygårn.

Maila till oss ord/uttryck Du stött på och gärna vill delge oss i kommande nummer.

Sune och Märtha

Nybyggarna på Ängebråten

Bland vävstolar, mattasor, symaskiner ... sitter hon, Ingelis, för mig Lis. Denna entusiastiska, omtänksamma, glada kvinna med omtanke om alla. Hon och hennes man, Mogens, bor mycket av tiden på torpet Ängebråten. Ett av de torp som K-E Aronssons artikel handlar om.

Men hur började hennes liv och varför sitter hon här på hembygdsgården i Älgå? Hon föddes ute på landsbygden på en gammaldags gård med djur mellan Fredrikshamn och Hirtshals på Nordjylland. Lis har inga syskon, gick i skola i 7 år och sedan realskola. Jobb som biträde i en typisk ostaffär blev den första anställningen. Tidigt kom kärleken in i hennes liv. Hon träffade Mogens och år 1969 ringde bröllopsklockorna. Snabbt fick de två barn och Lis blev hemmafru, men likväl förvärvsarbetsande. Som kommunal dagmamma slog hon två flugor i en smäll – passade sina egna och andras barn i hemmet, som var ett litet hus i närheten av föräldrahemmet.

Mogens som var utbildad snickare byggde hus. Det blev dock sämre tider i Danmark. Mogens fick se i en tidning att Norge däremot hade jobb att erbjuda. Han handlade snabbt, tog båten från Fredrikshamn till Oslo. Direkt fick han inte bara jobb utan också lägenhet. Detta skedde en tisdag och på lördag gick flyttlasset. Tala om att smida medan järnet är varmt. Moss blev deras hemort. Lis fick jobb i tyg/garnaffär – som egentligen blev hennes hobby. Dessutom fanns ett kulturhus i Moss, där Lis fick anställning som ”daglig ledare”. Hon skötte om praktiskt taget allt. Mogens jobbade på en musikinstrumentmakarskola som skolchef. De sista 20 åren har han jobbat med färg och interiör. Hela familjen trivdes. Efter bara 2 -3 månader pratade barnen norska och kände sig hemma. Naturligtvis blev de norska medborgare. Moss är tryggheten i deras tillvaro, där de har sin lägenhet. Barn och barnbarn tar ju också sin tid.

Hur kom då Älgå in i deras liv? Lis och Mogens älskade att på motorcykel köra runt i Sverige och Tyskland. Lis satt på ”bönpallen” och njöt av alla vackra byar som passerade revy. Hon fantiserade om att få bo i en liten röd stuga med vita knutar och trädgård. De började med att leta på ”Blocket” och fann huset. Vid det runda bordet vid älven vid Älgå kyrka kom beslutet: ”Här vill vi tillbringa vår fritid” och slog till direkt.

Detta skedde för 13 år sedan. De hittade det som fanns i Lis fantasi, liten röd stuga med trädgård - Ängebråten. Först blev det ett helgboende men efter pensioneringen har tiden vid torpet blivit längre. Lis har engagerat sig i kyrkliga arbetskretsen och hembygdsföreningen. Hon jobbar i serveringen och i hantverksgruppen. Hon är en stor tillgång. Mogens reparerar och bygger till det gamla huset. Här har hans yrkesskicklighet kommit väl tillpass. De har verkligen en drömtillvaro med lille hunden Albin, som är deras ögonsten.

Märtha Albinson

Många minnen väcks till liv när man söker i bibliotekets rullar ”Vad som hände för 50 år sedan.”

Sulviks skola: Bingo den 11/1 kl 16 00. Rövaren är en ½ kalv och ½ gris eller 1000 kronor. Vidare spelar vi om matkorgar, kotletter, sängutrustning, plädar, sängöverkast av finaste kvalitet samt presentkort och kaffe. Gratis buss från torget i Arvika kl. 15.00 och från Glava Livs kl. 15.00. Hjärtligt välkomna!

En kvintett från Ingesunds Musikskola skall starta en PR- turné för sin skola. Gruppen har utsetts att under rubriken ”Svenska Musikskolor” göra ett program som skall framföras för grundskolan. Ingesundseleverna har fått Östergötland på sin lott och kommer att framföra 13 konserter i olika grundskolor. En i kvartetten är Älgåbördiga Anna-Lena Nilsson sedermera Björn i efternamn.

Jaktvårdare i Älgå fick jaktvårdsguld. I samband med att Älgens jaktvårdsområde firade dess 25-åriga tillvaro vid en festlighet på Åmotfors värdshus utdelades Värmlands läns jaktvårdsförbunds guldplakett till Arvid Ericson, Sulvik, som varit ordförande alltsedan starten. Vice jaktvårdschefen Alf Lindh överlämnade utmärkelsen. I sitt tacktal gjorde Ericson en återblick under de 25 åren varvid det bl a framkom att man under denna tidsrymd skjutit 121 älgar, 22 rådjur och 205 harar. Saluvärdet uppgår till 104 450 kronor. Vidare har olika rovdjur dödats. Av statistiken kan även utläsas att älgstammen har ökat kraftigt. Fram till 1953 fällde man i medeltal två älgar per år men sedan har antalet ökat och i fjol sköt man nio älgar. Vid jubiléet serverades också som sig bör älgkött.

Ljust för Älgå Sportklubb som åter tar upp skidorna. På det gångna årsmötet planerades att anlägga ett elljusspår och att bygga ett idrottshus. I klubben frodas verkligen optimismen för närvarande. Intresset är såpass stort att man i dagarna bildat en speciell damsektion och även beslutat att återuppta skidsporten på programmet. Det blev en flygande start i den grenen då man på söndagen arrangerade den första interna tävlingen där ett 30-tal ungdomar startade. Den enda idrotten som visar en negativ trend är bordtennisen, vilket man också ”lagt på is” detta år. För fotbollens vidkommande ser man ljust på tillvaron. Engagerandet av Rune Björklund som tränare gör att man ser fram emot den kommande säsongen med tillförsikt, säger klubbens ordförande Paul Eriksson. Siktet är nu inställt på att klättra i seriesystemet. Det var ju inte så många år sedan klubben fajtades i div 5 med gott resultat. Men åderlätning på spelare gjorde att laget hamnade i div 7

I tornet på Älgå kyrka fanns det en gammal offerkista som var 130 x 60 cm och gjord av tvåtumsplank med kraftiga järnbeslag och tre lås. Den hade stått oanvänd i tornet i många år. Kyrkorådet bestämde att den skulle restaureras för lockets ändgavlar fattades och låsen måste restaureras och nycklar måste tillverkas för de var borta. Oscar Albinsson fick i uppdrag att ordna detta. När han öppnade kistan blev han förvånad, för i springor i kistans väggar och botten hittade han 13 mynt i silver, koppar och brons, varav några var mer än 300 år gamla. De flesta

mynten är från början av Karl XI till slutet av Karl XII:s regeringstid och bär också de

kungarnas bilder. Det äldsta har valören 1 öre silvermynt från 1664. Ett av mynten daterat 1665 är så ovanligt, att det enligt myntkatalogen endast finns i offentliga samlingar. Ett 8 mark silvermynt bär årtalet 1701. Av hela samlingen är fem mynt från 1600-talet, sex från 1700- talets första år fram till 1717 och endast två från 1800-talet. I kistans stora fack hade man antagligen förvarat kyrksilvret och andra dyrgripar. Kvar där fanns en karaff av grönt glas, vilken troligtvis använts för nattvardsvinet. Hur länge sedan kistan användes för sitt ursprungliga ändamål vet ingen, men första gången den finns upptagen i kyrkans inventarieförteckning är 1682. Nu när man kommer in i templet står kistan under läktaren direkt till höger. Den är öppen så man ser springorna i facket där ”offret” skulle nedläggas. Otroligt att denna kista och alla gamla mynt finns i vår kyrka. Lätt gjort att tanken skenar iväg och man tänker att med dagens teknik med DNA och annat att man skulle kunna spåra de som skänkt sina surt förvärvade slantar.

Sune Henriksson

Fröbol-bo vann AT:S gäddpris

Hämtat ur en gammal AT, dvs Arvika Tidning, är denna gamla rubrik ang en gäddfisketävling.

Vi citerar:

”Den verkliga gammelgäddan gäckade oss den här gången. Nils Nilsson i Fröbol, Älgå, lyckades i våras dra upp en gädda på 10,3 kg. Vi trodde säkert att han skulle få maka sig undan både en och flera gånger för andra fiskare med mera tur. Men så gick det inte. Det kom helt enkelt inga rapporter om större och tyngre gäddor. Nu har tävlingstiden gått ut, Nils Nilsson skall få sitt pris - ett utrustat kastspö. AT kommer endera dan att överlämna priset hemma hos mästefiskaren i Fröbol.

På bilden står en stolt Nils Nilsson mera känd som ”Asta-Nisch”

TORP I VALNÄS OCH DRANKTORPET.

Det händer då och då att personer som söker sina rötter hittar till Bygdeband och hör av sig. Leif Reiestad från norska västkusten är en sådan. Han berättade att hans farmors far Johan Johannesson född 1858 kom från Valnäs. Han hade utvandrat till Bö i Telemark Norge 1877 där han gifte sig och fick dottern Johanne Kristine 1883. Hon gifte sig med Lars Reiestad och fick tio barn. Sonen Lars är Leifs far. Leif är alltså barnbarns barn till Johan Johannesson. Vad vet vi då om Johan Johannesson. Jo, han var son till Johannes Erson född 1811 och jag tror att han bodde med sin familj på stället som kallas Vermont. Man kan följa familjerna genom att söka på husförhören men beträffande Älgå är det svårt att avgöra var familjen bodde eftersom prästerna i Älgå församling inte anger familjens boplat. Johannes var gift tre gånger och Johan föddes i äktenskapet med Märta Ersdotter, andra giftermålet. De fick åtta barn, sex av dem dog före 2 års ålder. En syster till Johan, Ida, flyttade också till Norge och halvbrodern Karl emigrerade till Vermont i USA. Det var han som fick ge platsen dess namn.

I sitt första äktenskap var Johannes Erson gift med Sara Göstasdotter från Ängebråten och de fick två barn, Nils 1841 och Maria 1843. Sara blev bara 25 år gammal och Johannes gifte om sig. Ättlingar av Nils Johannesson kan vi följa i Älgå. Han gifte sig med Anna-Lisa Jansdotter född 1836. De bosatte sig på torpet Dranktorpet som hör till Mellgården och fick fem barn. Nils var stenarbetare och jordarbetare och de bodde på det torpet till 1891 då de flyttade till Myra i Valnäs, där han byggt en stuga. Där kan man än idag se prov på Nils fantastiska stenhuggarfärdighet. På södra sidan står huset på en hög stensockel och går man in i källaren ser man att bjälklaget består av stora stenhällar. Man får förmoda att all huggen sten kommer från stenbrottet vid Dranktorpet. Man kan ju undra hur de transporterats till Myra. I trakten finns flera fina likadana jordkällare som säkerligen är byggda av Nils Johannesson. Tre välbevarade källare kan studeras än idag. En finns vid Dranktorpet där Nils med familj bodde, en är belägen i Strandrönningen och en på Valmanstorpet. Två söner födda 1870 respektive 1872 har varit välkända i trakten, ungarlen Gustav som alltid kallades Gustav i Myra samt Karl-Johan som kallades Sulvikskalle. Jag minns dem väl. Rörmontören Sven Karlsson var barnbarn till Sulvikskalle.

Johannes Erssons tredje äktenskap var med Kajsa Andersdotter född 1836 i Östra Skyberg. Hon flyttade 1894 till Dranktorpet och blev känd som sista året runt boende där. Hon finns där som änka till 1920. Hon blev 93 år gammal och efterlämnade en dotter. Torpet ägs nu av Göran Henriksson i Gördsbyn. När han köpte det var det en av Mellgårdens samfälligheter.

Leif Reiestad kom hit till Älgå på besök sommaren 2018 och vi besökte och studerade torpen i Valnäs och dokumenterade med att ta bilder på platserna och släktforska.

Torpet Ängebråten. Hit kom en familj från Larserud i Stretsbol på 1770-talet. Sonen Anders född 1744 blev bofast och gift med Sara Göstasdotter från Glava och de fick sju barn. Deras son Gustav "Gösta" Andersson född 1789 kom som dräng till Svanskog där han fann sin hustru Katarina Andersdotter och flyttade in i hennes föräldrahem där deras första barn Anders föddes år 1813. Efter något år tog Gustav sin lilla familj med sig och flyttade tillbaka till föräldrahemmet Ängebråten i Valnäs. Han hade fyra syskon, Britta 1817, Sara 1820, Lisa 1825 och Anna 1829. På 1820-talet är familjen intakt och bor på Ängebråten. Britta gifte sig med en Glavabo och flyttade dit, Sara gifte sig med Johannes Ersson som vi tidigare nämnt. Lisa gifte sig med Gustav Ersson och fick sju barn. Alla utom en av dem emigrerade till USA och 1891 förenades Lisa med sina barn i Amerika. Anna gifte sig med Anders Nilsson på Nytomta i Gördsbyn och flyttade dit.

Då vi följer dessa fem syskons avkomma finner vi kända familjer i Älgå och Ny socknar. Från Anders härstammar Aronsons i Gördsbyn, Henrikssons i Gördsbyn och Fröbol, familjen Gustav Andersson Gördsbyn ,”Gustavs johan”, och Söderlunds i Skattebol, Ny socken. Från Anna härstammar på mödrasidan familjen Gustavsson på Nytomta i Gördsbyn och Höglunds i Stretsbol och Gördsbyn. Ett tjugotal av Anders barnbarn emigrerade till USA.

Sista boende och ägare från vår släkt i Ängebråten var Kajsa Andersdotter född 1823 och gift Persson. De fick en son som avled efter några dagar. När Kajsa dog 1923 visade det sig att hon upprättat testamente och bestämt att en del av kvarlåtenskapen skulle tillfalla Svenska Missionsförbundets mission i Kongo, vilket inte gillades av alla syskon. Kajsa och Anders Persson sålde Ängebråten 1911 till familjen Fredrik och Emma Björk från Sigfridstorp. De fick 10 barn. Den yngste av dem, Axel, gift med Laura Strandberg från Glava, blev näste ägare och senare deras son Stig. Han styckade av tomten med bebyggelsen och skogen såldes till granne. Nuvarande ägare är Ingelise och Mogens Pedersen från Norge. De har restaurerat och byggt ut den lila stugan och skapat ett fint hemställe.

Myra. Gustaf i Myra dog 1950 men han sålde sitt ställe 1946 till Ola Olsson på Åsen i Valnäs och 1962 tog hans son Karl-Hilding Olsson över ägandet. Under flera år höll stugan på torpet att förfalla. Efter hans frånfälle blev dottern Gunilla Magnusson, Molkom ägare och hon har på ett förtjänstfullt sätt restaurerat stugan.

Det är av stort värde för bygden att de tre torpen Ängebråten, Myra och Vermont har bevarats och är i fint skick. Vid Dranktorpet finns endast källaren och en skylt att beskåda.

Karl-Erik Aronson

Fina barnhistorier som härrör från Sunes barnbarn Oskar!

- Jag sa så många ord så jag vet inte vad jag hörde, sa lille Oskar när mamman frågade vad han hade sagt.

- Min kropp är så spänd, sa 4-åringen när han stod vid lösgodisdisken och inte kunde bestämma sig vilket godis han skulle välja.

- Oskar kom springande och ropade- Jag är stark, smart och snabb. I samma ögonblick ramlar han och när han reser sig upp säger han:- Ibland lite för snabb.

-Vi kan byta hjärna du och jag, sa Oskar till sin mamma när hon sa att hon jämt glömmer saker, så får du en bra hjärna tyckte Oskar

- På bilden är Oskar på väg till Biltema. Då ville han bära fluga

Torp i Valnäs

Torpet Vermont
med ägarna Fritz och Gytta Feeder

Ängebråten med gamla huset och ladan

Torpet Myra

Källare med stentak

Kokspis troligen från 1890-talet

Dranktorpet

Jordkällaren utvändigt

Jordkällaren invändigt

Kajsa utanför sin stuga

Bilden är troligen från slutet av 1910-talet och gissningsvis är det Nils och Anna-Lisa Johannesson och deras dotter Anna Josefina som är på besök. De flyttade från torpet till Myra 1891.

Bild av stugan 1943

Telefoniprojekt

Sitter på verandan hos Henry och Monica Höglund och avnjuter en god kopp kaffe. Har styrt kosan mot Stridsbol utav den anledningen att jag tänkte att Henry skulle berätta lite om sina resor runt om i världen, då han jobbade för LM Ericsson

Vi får börja i rätt ända, när det gäller arbetslivet. För Henrys del började det som det gjort för många andra i Älgå och det var på Gördsbysågen, som spelpôjk, vilket inte har något med musik att göra utan det innebar att man petade på stockar på ett timmerspel som drog upp stockarna till sågen där bl a hans far jobbade som sågare. Han fick också hjälpa till hemma på gården med alla de sysslor som det innebar.

I femte klass fanns möjlighet att välja att fortsätta på realskolan. Det tyckte han lät intressant, men av olika anledningar bl a familjens ekonomi, blev det inte av. I stället blev det Nordström & Janssons el i Arvika några år. För att få ett mera intressant jobb förstod han att han måste få ”lite mer på fötterna”, så han började på Ingesunds folkhögskola, där han gick i två år. Efter Ingesund bar det iväg till Skåne och Hässleholms Tekniska Institut. Där gick det tyvärr inte så bra beroende på otillräckliga baskunskaper från Grindsbols ”university”.

Efter en tid sökte han och kom in på KPS, en teknisk skola i Kristinehamn. Där återkom studiemotivationen och han slutförde sina tekniska studier där. Väl hemkommen till Älgå sökte han flera jobb dels i Arvika, Karlstad, Ludvika och Västerås. Han fick positivt svar från alla men kunde inte acceptera dessa erbjudanden eftersom planen var att återförenas med sin flickvän, som han hade träffat på Ingesunds folkhögskola. Hon var redan i Kanada och där hoppades de att hitta de rätta jobben.

Först for de till Quebec City, men där talades mest franska, så de styrde kosan mot det mer engelsktalande Montreal för att söka jobb där. Det var inte så lätt att få något tekniskt arbete, en stor flygindustri hade lagts ner och många tekniker friställts. Arbetssökandet fortsatte och till slut fick han napp på ett svenskt företag, där han skulle arbeta med elkonstruktioner. Tyvärr var detta alltför svårt, eftersom arbetet krävde kunskap om de kanadensiska elsäkerhetsföreskrifterna. I stället för att infinna sig vid en överenskommen tid på den tilltänkta arbetsplatsen, gick han till SAS och köpte en biljett hem till Sverige.

När han kom hem låg fadern på ottomanen och läste och konstaterade: ”Jasså, du är hemma!?”. Väl hemkommen letade han efter nya jobb i tidningarna och en dag fick han se en annons från LM Ericsson. Han svarade på den och fick komma på intervju. Den gick bra, och han erbjöds att påbörja praktiktjänst omgående i Danmark så det var bara att åka hem till Älgå och hämta den ouppackade resväskan och åka till Randers och Esbjerg. Jobbet bestod i installation av telefonstationer. Han blev inneboende hos en pensionerad lärarinna, som hade en koloniträdgård, där han fick hjälpa till med allehanda sysslor. Det blev många kaffekoppar druckna med den äldre damen, berättade Henry. Efter en tid i vårt grannland bar det iväg till Stockholm för vidareutbildning på LM Ericsson. Under den tiden bodde han i Södertälje.

När vidareutbildningen var klar lyfte han blicken högre och längre söderut på kartan. Då var det meningen att han skulle åka till Kairo på ett 3-årigt uppdrag. Innan dess gjorde han en slags kohandel med en kompis som skulle på ett liknande uppdrag till Irland med Dublin som första stationeringsort.

Arbetsuppgifterna i Irland var de samma, dvs att bygga telefonstationer. Under den 3-åriga uppdragsperioden flyttade han runt i landet och bodde på 32 olika orter i landet. En av bostadsorterna var Roscommon, ett grevskap och tillika stad, som blev en milstolpe i Henrys liv, en milstolpe på så vis att han träffade en ung kvinna som hette Phyllis Bourgoyne, som senare blev mor till hans två döttrar, Sheila och Sharon. Phyllis kom tillsammans med några holländare för att hälsa på bekanta i Roscommon och då träffades de och det sa klick. De flyttade till Dublin, där de efter en tid gifte sig och blev föräldrar till Sheila. Vid förlossningen på Don Laogheire meternity hospital ville han gärna vara med och stötta så gott det nu går och som inte var helt ovanligt även i Sverige på den tiden, men det var tvärstopp. De sade till honom: ”Vi kontaktar Er när barnet har fötts och det blir tid för att hämta barnet och unga hustrun.” Det var ord och inga visor. En tid efter nedkomsten fick han ett erbjudande om ett treårsuppdrag, denna gång i Thailand.

Sheilas ettårsdag firades i Sverige (i förskott i januari). Vid avresan från Arvika till Thailand var hela släkten samlad på järnvägsstationen i Arvika för att ta farväl. Resan gick till ett hett Bangkok, vilket kändes ovanligt med sådan temperaturskillnad. Efter några månaders sökande efter lämplig bostad hittade han en bostad på Soi 20 i Bangkok. De fick också hemhjälp, vilket alla utlänningar hade där nere. Nu fick han lite andra arbetsuppgifter än de han haft tidigare för nu blev han en av Ericssons underhållsinspektörer för Mellan- och Fjärran Östern. Vietnamkriget pågick vid den här tiden och i Bangkok bodde många amerikanska soldater och framför allt piloter som flög från nordöstra Thailand med sina bombplan.

Efter tre års tjänst fick man 3 månaders semester i Sverige, som man fick ta ut i samband med ett nytt 3-års uppdrag och förflyttning till något annat land.

I november 1967 föddes flicka nr två, Sharon. Hon döptes i ett närbeläget tempel i Bangkok. När hon var nästan två år blev det ny flytt. Den här gången till Libanon och Beirut. Lägenhet

på sjunde våningen, med stora balkonger och utsikt över Medelhavet. Att han skulle åka skidor här då han kom ända ner till Medelhavet, det trodde han inte men det kunde man för i norra delar av landet, Faraja, och Tripoliområdet föll stora mängder snö varje år. Den högsta punkten i området ligger på ca 3000 meter ö h. På söndagarna åkte man skidor halva dagen och sedan kunde man åka tillbaka till

Beirut och ta ett dopp i havet. Det måste ha varit en underbar känsla att få avnjuta sådana kontraster.

Alla medaljer har en baksida och baksidan i Libanon var att det började bli oroligt i landet efter ett attentat i april 1973 mellan PLO och israeliterna. Det blev flytt hem till Sverige och Stockholm samma år. Där jobbade han i sju år, med telefonprojekt bl a för Saudi-Arabien. Dit flyttade familjen för ett 2-års kontrakt. Barnen kunde då fortsätta sin skolgång både i svenska och amerikanska skolor.

Efter Saudi Arabien åkte han tillbaka till Stockholm där han stannade i fyra år innan det bar iväg över engelska kanalen till Brighton. Där blev det ytterligare två år. Ericsson hade då omfattande projekt för British telecom.

De sista åren av sitt arbetsliv jobbade han på Ericssons kontor i Karlstad, men han fick ofta åka på projektarbeten till flera länder, där han arbetat tidigare.

Nu har vi närmast oss slutet på ett långt och händelserikt arbetsliv inom telefonibranschen. Jag förstår att Henry måste ha många roliga minnen från den här tiden med så många olika kulturer, människor, landskap och kanske ett och annat klavertramp, vilket är lätt hänt med en sådan mångfald.

Det var mycket roligt att få göra denna intervju, så jag tackar och bockar för en trevlig stund och för gott kaffe med dopp

Sune Henriksson

MINNESFOND

Hembygdsföreningens kondoleanser kan beställas per tel 076-804 97 02
Minimiavgiften är 100 kr.

Bankgiro 5643-7361. Vid betalning ange "Blomsterfond" och namnuppgift för dig/er och den du/ni hedrar!

c/o Sonja Karlsson, Björkfallsgatan 5D, 671 60 Arvika.
Behållningen går till Hembygdsgårdens underhåll.

Vill Du hyra hembygdsgården?

Kontakta Sune Henriksson på telefon: 0570-260 01 eller 070-311 43 53 Du som medlem betalar 300 kr per tillfälle, icke medlem betalar 500 kr. Uthyrning till denna kostnad gäller sommarhalvåret. Under tiden 1 oktober till 30 april tillkommer en uppvärmningskostnad på 200 kr. Betalningen sätts in på bankgiro: 5643-7361 och vid betalning anger Du namn och datum för uthyrningen.

Föreningens veteraner 2019

Alla blir vi äldre, allt efter vad tiden går, även föreningar och föreningsfolk. Men trots åldrandet får vi inte glömma dessa, som då kallas veteraner. Dessa veteraner har varit med från början och gjort ett storartat och uppoffrande arbete för föreningens verksamhet och utveckling från dess tidiga start.

Två av dessa många veteraner vill vi nämna i detta sommarnummer. Den äldsta veteranen är fd handelsmannen Gösta Olsson f 1923 från Gördsbyn. Han blev på 1980-talet engagerad i hembygdsföreningens verksamhet genom ledamotskap i styrelsen och en helhjärtad insats i byggnadskommittén. Tack Gösta! *Vi beklagar djupt Göstas bortgång första veckan i maj! Våra tankar går till Dig, Ruth. Gösta lever i våra minnen!*

En annan veteran från ungefär samma tid är Margit Möllerström f 1927. En norrländska som hittat vägen till Älgå genom giftermål och blev bosatt på Nämndemanstomta i Fröbol. Hon engagerade sig också på 1980-talet på olika sätt inom föreningen. Främst kan nämnas att hon varit v ordförande, kassör och sekreterare vid skilda tidpunkter från föreningens början. Tack Margit!

Flera veteraner presenteras i kommande nummer.

Karl Gustaf Lindgren

Älgå finns även i Örebro

I somras var jag en tur till min dotter i Örebro. Vi var på väg till frisören med barnbarnet Oskar när jag fick se en skylt där det stod: "OPTIKER L ÄLGÅ". Hoppsan tänkte jag, det här verkar spännande, så jag sa till de andra att jag måste stilla min nyfikenhet och kolla varför det står Älgå på skylten. Jag gick in i butiken och talade om att jag kom från en ort som heter Älgå och då säger kvinnan jag träffade att vänta lite skall du få prata med Linus, för han kan säkert förklara hur det ligger till.

Mycket riktigt, Linus förklarar att hans farfars far Pelle Andersson, som han hette då, var lokförare och körde ofta tåg som gick till Årjäng. Han tyckte att det var en otroligt vacker bygd och natur där. I samma veva hade han funderat på att byta sitt efternamn och då tyckte han att Älgå skulle passa bra. Så nu finns det även ett/en Älgå i Örebro.

Sune Henriksson

Hedersmedlem

I mitten av mars gav vi oss iväg på styrelseuppdrag, ett angenämt sådant. Vi skulle åka till Ingrid Aronsson i Skyberg, överrätta en blomma och berätta att styrelsen utnämnt henne till hedersmedlem i Älgå hembygdsförening. Vi knackade på och möttes av systrarna Ingrid och Birgitta. En rörd Ingrid läste på blomsterkortet: ”En vacker fungerande hembygdsgård, en väl bevarad spiksmedja, ett väl utrustat bygdemuseum och tidningen Älgåbygden har föreningen Ingrid att tacka för”

Vid kaffebordet satt Ingrid och bläddrade i gamla Älgåbygden och mindes. Vi blev nyfikna på hur livet började för Ingrid. Hon gick 7 år i Kyrkskolan i Älgå. Arbetade därefter som affärsbiträde hos Rolf Eriksson, på Konsum i Älgå och en kort tid hos S T Josefssons i Sulvik. Detta var nog inte den framtid Ingrid tänkt sig. Hon ville bli något, säger hon med glimten i ögat. Folkhögskolestudier passade mig så jag tog ett år på vardera Ingesund och Karlskoga. Suget efter kunskap gjorde att jag samtidigt som jag jobbade på Länsstyrelsens civilförsvarsenhet i Karlstad läste per korrespondens in real- och studentexamen. Examina avlades i Norrköping efter intensiva veckor där, berättar Ingrid.

Landskapsarkitektutbildning blev nästa steg. Två år på Alnarp och tre år på Ultuna. En mycket fin tid i mitt liv, säger Ingrid, var när jag återkom till Länsstyrelsen i Karlstad och fick jobba med naturreservatsutbildning och planering av naturvårdande beredskapsarbeten.

En annan sida av Ingrid var hennes intresse för musik. Hon spelade klassisk gitarr och folkmusik på fiol. Hon undervisade i kommunala musikskolan i Karlstad. En av lärarna på skolan tyckte att hon borde ha sökt till Ingesunds musikskola. Ingrid hade en handlingskraft utan dess like. Hon sumpade inte möjligheter. Så en dag for hon till Handöl i Jämtland för att gå på en fiolkurs som hölls i Olle Näslins hem och leddes av riksspeleman Rikard Näslin. Då kom kärleken. Det sa ”klick” mellan Olle och Ingrid. Olle hade startat en amatörgeologisk förening och drev en mineralshop i Handöl. Där kunde han ju inte stanna utan flyttade ner till Ingrid och bosatte sig i Brandsbol Glava. De drev tillsammans Bijo Ramaffär med utökad verksamhet med en mineralshop. Jag frågade mig själv vad jag kunde bidra med som inte ens kände till bergskristall, som enligt Olle alla kände till, berättar Ingrid.

1980 väcktes Älgå hembygdsförening till liv. Ingrid var med i redaktionskommittén för medlemsbladet Älgkalven sedemera Älgåbygden ända fram till 2007. Tidningens syfte var att sprida kunskap om bygden. Under en femårs period, 2003 – 2007 var Ingrid ordförande. Arvid Ernvik hade ett stort sett färdigt manuskript till en sockenbok om Älgå. Detta skänkte han till föreningen och Ingrid fick en viktig uppgift. Hon tog in förhandsbeställningar, läste korrektur och samlade in bilder. Hon var redaktör för boken och 1986 var manuskriptet färdigt för tryckning.

Det var hög arbetslöshet den här tiden och Länsstyrelsen efterlyste förslag till beredskapsarbeten. Ärland Segersten uppmärksammade oss på att vår spiksmedja höll på att förfalla. Eftersom jag jobbade på länsstyrelsen gick jag till Lars Erik Breiling på regionalekonomiska

enheten och visade bilder och berättade om spiksmedjan. Han tyckte det var ett utmärkt objekt att söka statliga medel för. Även Riksantikvarieämbetet gillade objektet. Riksantikvarieämbetet åtog sig även att stå som huvudman för arbetena. Det tror jag är ganska ovanligt, konstaterar Ingrid.

1981 invigdes spiksmedjan efter en omfattande restaurering. Första året kom det faktiskt 1000-tals besökare. Spiksmedjan ligger Ingrid närmast om hjärtat och hon följer med intresse vad som händer med det fortlöpande arbetet vid smedjan.

1995 var det dags för att iordningsställa hamnmagasinet till ett bygdemuseum. I samma veva var Ingrid arbetslös och fick som beredskapsarbete göra en föremålsinventering. Ingrid minns de fina sommarmorgnarna när hon kom cyklande till udden och hörde rördromens läten från Fröbolsviken. Hon markerade upp 500 objekt, samlade informationen i pärmar. Detta var och är ett fortlöpande intresse för Ingrid.

Naturen har alltid varit av stort intresse för Ingrid. Varje år var hon en av likasinnade som åkte till Glasnäs och ”Trollbjörken”. Ovanlig fin flora på ängen kring björken. Efter blomningen slogs ängen med lie. Nu är dock björken ett minne blott och så även blomsterängen.

Tänk vad mycket vi har Ingrid att tacka för. Vi har bara tagit fram en bråkdel. På hembygdsgården finns alla nummer av Älgåbygden inbundna. En källa att ösa ur med kunskap om bygden. Vi tackar Ingrid och Birgitta för en innehållsrik eftermiddag.

Sune Henriksson och Märtha Albinson

Om Du vill skriva till föreningen har vi adress:

Älgå Hembygdsförening
Hembygdsgården 1
Älgå Stom
671 93 Arvika

Vill Du vara med och hjälpa till sommaren 2019? Alla behövs! Hör av Dig till:
Mary-Ann Jonsson (serveringen), Kenneth Marklund (spiksmedjan), Lisbet Augustsson, Lena Jordan (bygdemuséet) eller Märtha Albinson (hantverksförsäljningen)

Du har väl inte missat att läsa artikel om ”Kolets, tjärans och beckets väg till Älgå Bruk” författad av Karl Gustaf Lindgren? Den finns på hemsidan www.hembygd.se/alga

Vi saknar inbetalningar av medlemsavgiften från några för 2019. Är du en av dem? Var vänlig reglera detta snarast så vi inte tror att Du vill avsluta ditt medlemskap.

På bygdeband.se finns bilder på hus, fastigheter, personer.....i Älgå socken.

Ätter JUL å före NYÅR

Nu ha dä vøre Jul igen, igen
men snart ä dä hëlj igen, igen
å nu ska hôle i kylskôpe fôlles igen, igen
åsse ska dä ätes igen, men sänn
får en ta-sa-igen, igen

Evert Andersson

Melladags-handling

Jæ å frua for å handle vi åg igår
dä ä ju ätter Julia men före Nyår,
jæ satt inte i bil när ho va inne i affärn, -för
jæ vill se på fôlk när di handler, hólles di gör,
åsse kan en styre hô dä blir te mat framövvver
å försöke påvärke se dä blir handla dä en behövvver.

Å i affärn va dä gött om fôlk å studere
di handle te Nyår, dä sae-di flere,
di hadde telefoner i hännera å pete på
dä va nåkk rabatter å extrapriser å få,
å hô di behövdde, dä fekk di reda på här
dä ä jammen sörvice i en tåkken affär.

Må hjälp tå affärns personal gekk dä bra
å finne di varera vi skulle ha,
dä va sviter ätter Julia kvar i affärn
men personal hadde lagt på ett järn,
å ordne en binge varer, mä rö lapper på
dä freste en aning, men nej, nu va dä dax å ut gå.

Sänna kom vi te kassa å där fekk vi lete
ätter den bäste kön- dä va svårt å vete,
men ätter vess tvekan ble dä kön ve kassa tre
där va dä före ôss e dame å före hånne e te,
di la varer på banne för å betale, da! kom den förste på
- ho skulle ju ha varera mäsä därifrå.

Den förste köpte två kasser, å för säkerhets skull en te
den andre hadde kasser mäsä, hållbare- tre,
di pakke senne varer å gekk ut ur affärn
ut te hörssin bil, i bilera hadde di kärn,
kärera tökkte dä va bättre å vänte ute, å inte läggesa-i
men hô kärera gekk meste om, ja dä vet vi.

Evert Andersson

Bonadsutställning i bygdemuséet

Vi vill visa bonader i olika material och från olika tider, traditionella och sådana med uttryck i
nutid. Leta i Dina gömmor eller ta fram nål och tråd!

Lämnas in före midsommar i Hembygdsgården. Lägg dem i den blåa hyllan till vänster
innanför dörren.

Lisbeth Augustsson 0730694763

Lena Jordan 0703375573

SOMMARREBUSEN 2019

5/6

- a

- i

L_t + i

G_p

aaaa

9

- m

H²O

D_v

O_n

- O_t

D_t

,

D_t

G_i

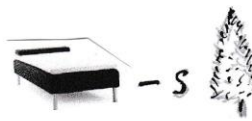
t

- l

--ag

- s

LÖSNING AV "JULKRYSSET 2018".

SAMT VINNARE.

KORSORDSSVAR JULKRYSS

VÅGRÄTT

2. AVI
4. ÄLV
6. GLASS
9. AGNE
11. GÄRD
13. ALBAN
15. AT
17. YOGA
20. DY
21. ÄL
22. GAST
24. KÖP
27. DIET
28. OK
29. SVIDEN
31. FÄ
32. EN
34. LO
35. NN
37. ÖNSKAR
39. MINK
41. FRITID
44. MÅNS

LODRÄTT

1. GILLA
3. VÄG
5. VAGGA
7. SNÄLIÄP
8. SERB
10. BLAD
12. DAY
14. NOG
16. TYKO
18. GADD
19. ASIEN
23. TENNFIGUR
25. ÖKEN
26. AVLA
30. IOR
31. FLIN
33. NS
36. FRISK
37. KREATUR
38. KO
39. MÅS
40. NSU
41. FY
42. TORSKEN
43. DIA
44. MOSKE
45. ERA
46. NAIN
47. SN
48. KA
52. GOL
54. SJ
56. NAGGA
58. ALVA
59. AGAT
60. KOL
61. REP
62. ELIT
64. IL
67. HINDER
68. FÖL
70. IRA
74. AL
76. LOD
78. ARON
80. IV

**Grattis till vinst av
presentkort!**

Kerstin Turzik
Karin Furberg

Dikt om vår och sommar.

Vitsippor, tussilago och varmare väder,
grönskande natur och mindre kläder.

Det är vårtecken de flesta känner till,
för på våren vi slippa kyla och mörker vill.

För mig är dock inte våren officiellt här
förens det mot hembygdsgårdens årliga påskbasar bär.

När våren sedan blir till sommaren, då tar jag mig en tur
igen.

För att ta en våffla och kaffe bland fåglarna som kvittrar,
för att sitta i solen vid sjön som glittrar.

Jag hittar inte orden för att beskriva så du förstår,
men för att hitta en till på denna jorden du länge leta får.

Det är helt enkelt en plats helt för sig,
och den är och förblir vår och sommar för mig.

Melina Jakobsson

Program för sommaren vid Älgå hembygdsgård

21 juni	Midsommarfirande kl 15.00. Vi lövar stången tillsammans. Ringlekar och tävlingar. Servering av våfflor och klengås.
22 juni	Friluftsgudstjänst kl 11.00. Hembygdsföreningen bjuder på kaffe.
23 juni	Högmässa i kyrkan kl 11.00. Kaffe vid hembygdsgården.
13 juli	Hembygdsdag kl 14.00 – 17.00. Tema ”Fiske”. ”Plus 65” underhåller Hantverksförsäljning och lotterier. Motta och fläsk serveras likaså våfflor och klengås.
4 aug	Musikgudstjänst
11 aug	Familjedag
18 aug	Folklustspelet Värmlänningarna
24 aug	Sensommarfest med motta och fläsk
4 sep	”De äldres dag”
19 sep	Medarbetarfest
27 okt	Elbilsträff
9 nov	Spöksmedjan
23 nov	Julbasar

Serveringen är öppen alla dagar från midsommarafton kl 14.00 – 18.00 till slutet av augusti. Under september är serveringen öppen endast lördagar och söndagar mellan kl 14.00 – 18.00. Hantverksförsäljning pågår från midsommar tom 18 augusti dessutom 24, 25, 31 aug. Spöksmedjan och Bygdemuséet är öppna från 30 juni tom 18 augusti mellan kl 14.00 – 17.00, då det också finns guider på plats.

Väggbonadsutställning i bygdemuséet hela sommaren.

Redaktionen

Karl Gustaf Lindgren 070-522 85 49

Märtha Albinson 070-320 97 76

Sune Henriksson 070-311 43 53

Sam Wernius 0703-87 89 55

Bakre raden: Kenneth Marklund, Mary-Ann Jonsson, Sonja Carlsson
Mellersta raden: Maj Ryman, Sune Henriksson, Eva Jakobsson
Främre raden: Märtha Albinson, Lena Jordan, Sigbjörn Carlsson, Sam Wernius
Rojan Springer, Spaniel
Ej på bild: Maria Johannesson

Som ett tack för din medverkan denna sommar vill vi i styrelsen inbjuda Dig till en trivsamt kväll vid Hembygdsgården (Medarbetarfest) den 19 september kl 19.00. Anmälan till Märtha 070-320 97 76 eller Sune 070-311 43 53! Senast 10 sep! Välkommen!